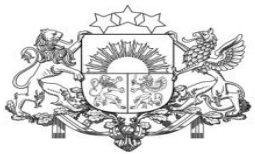

Valsts kanceleja

Uzticēšanās un dialoga apļi

Saruna "Uzticēšanās pavediens"
2024.gada 29.oktobrī

Valsts kanceleja

1. daļa

Uzticēšanās valsts institūcijām: starptautisks skatījums

Uzticēšanās kritums – valstu kopējs izaicinājums

Uzticēšanās ir personas **ticība (paļāvība)**, ka cita persona vai institūcija rīkosies atbilstoši tās gaidām par to, kāda **rīcība ir pozitīva (pareiza)**. Tādējādi, **uzticēšanās ir paļaušanās, ka citi rīkosies tā, kā to var no viņiem sagaidīt.**

Avots: OECD Guidelines on Measuring Trust, 2017

OECD 2019. gada simpozijs
*Reinforcing Democracy: 21st
Century Governance Challenges*

Kas veido uzticēšanos?

Uzticēšanās virzītājspēki

Kompetences

Responsiveness

Reliability

Vērtības

Openness

Integrity

Fairness

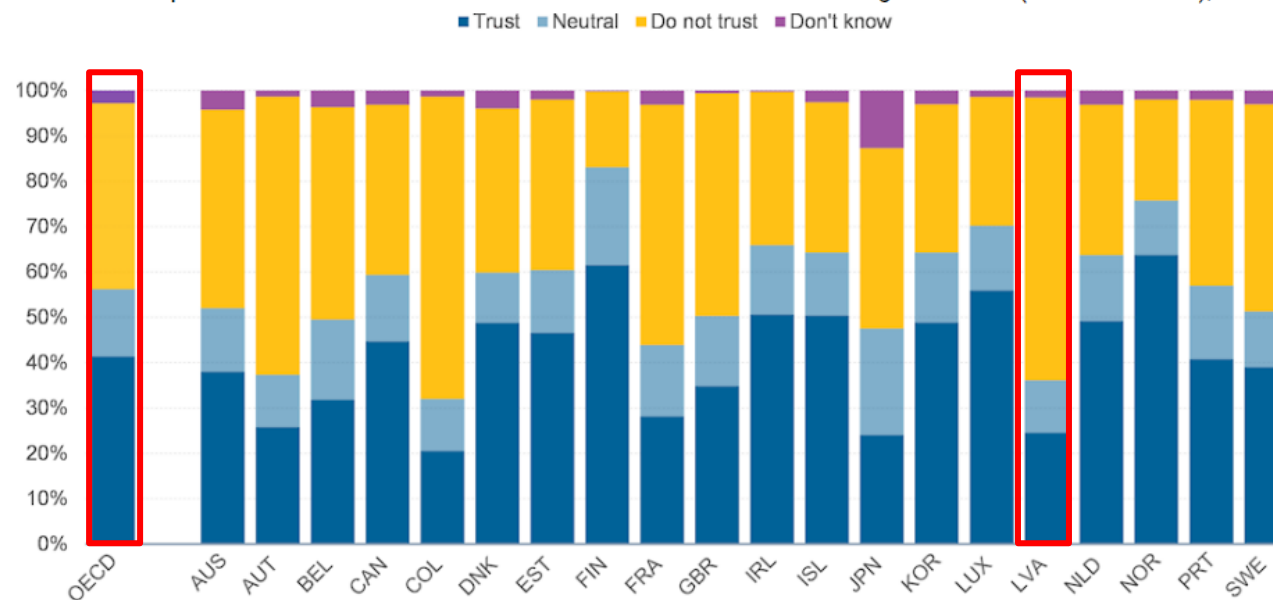
OECD Framework on Drivers of Trust in Public Institutions

Sabiedrības uzticēšanās valdībai 2021

Figure 1.2. **Just over four in ten people trust their national government**

Share of respondents who indicate different levels of trust in their national government (on a 0-10 scale), 2021

Note: Figure presents the within-country distributions of responses to the question "On a scale of 0 to 10, where 0 is not at all and 10 is completely, how much do you trust the national government?" Mexico and New Zealand are excluded from the figure as the question on trust in national government is not asked. "OECD" presents the unweighted average across countries. For more detailed information, please find the survey method document at <http://oe.cd/trust>.

Source: OECD Trust Survey (<http://oe.cd/trust>)

StatLink <https://stat.link/jlkt6v>

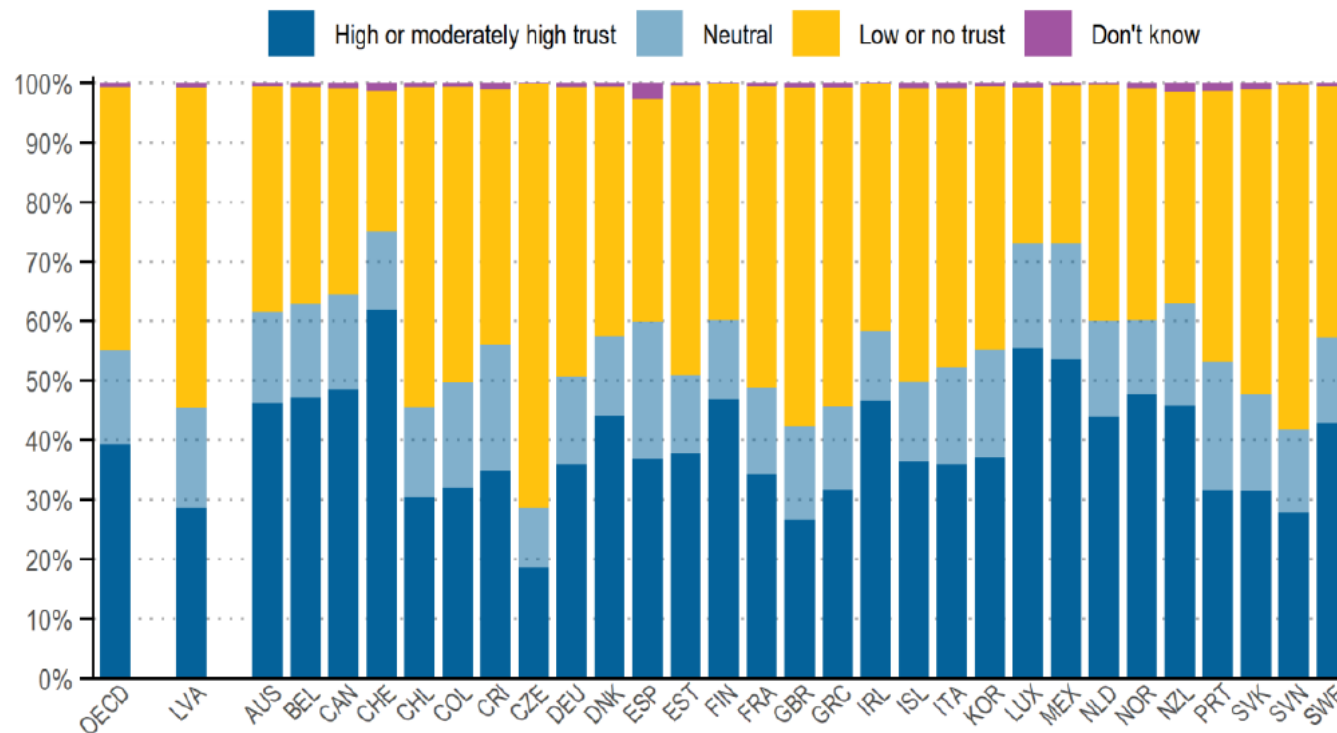
OECD 2021. gadā secina: citu dalībvalstu vidū Latvijai *ir* izaicinājumi, veidojot uzticēšanos valsts institūcijām. Tikai viena ceturtdaļa Latvijas iedzīvotāju (respondentu) uzticas valdībai (**25%**) salīdzinoši ar **41%** vidēji OECD dalībvalstīs.

Sabiedrības uzticēšanās valdībai 2023

Figure 1. Trust in national government, 2023

Share of population who indicate different levels of trust in their national government (on a 0-10 scale), 2023

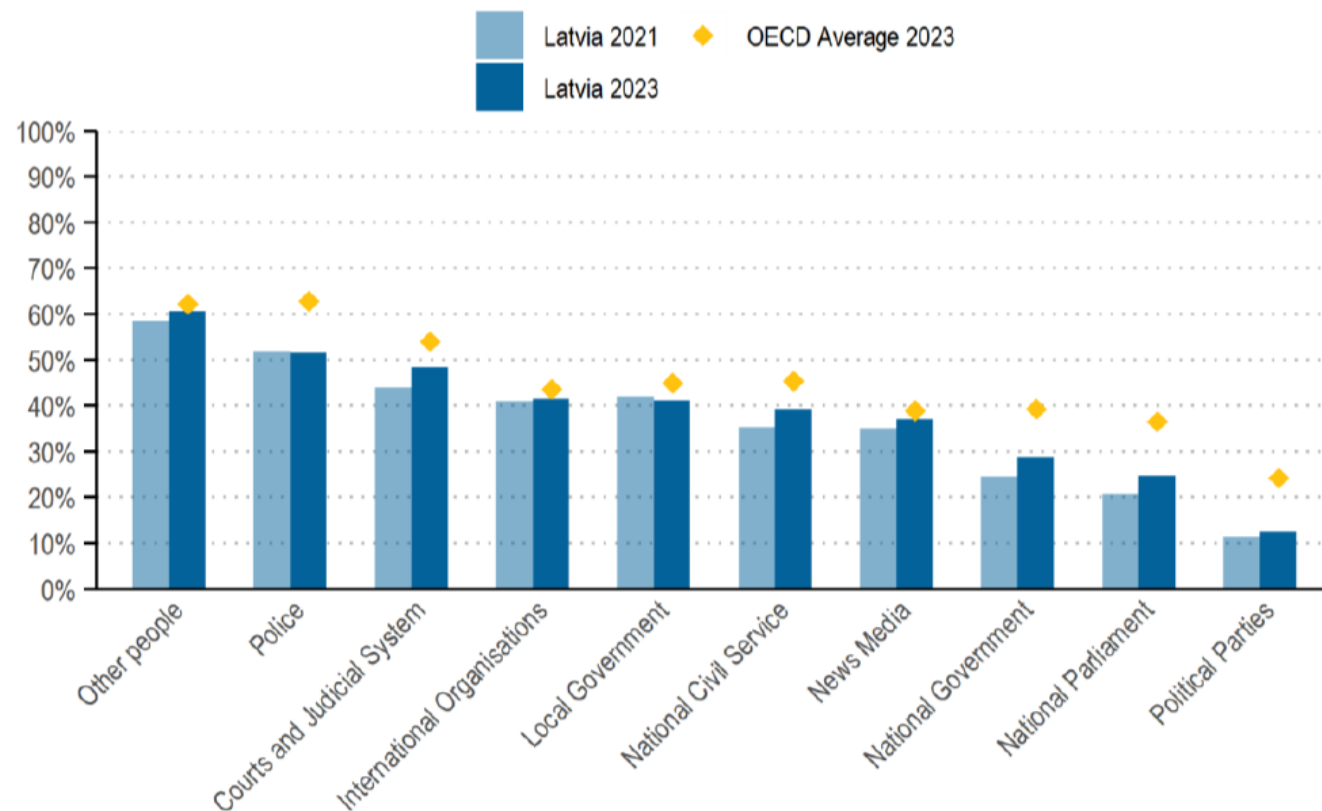
Note (Figures 1-3): 'High or moderately high' corresponds to the aggregation of response options 6-10 to the question "On a scale of 0 to 10, where 0 is not at all and 10 is completely, how much do you trust the national government?"; neutral to option 5 and "low or no" to response options 0-4.

OECD 2023. gadā secina: **29%** Latvijas iedzīvotāju (respondentu) bauda augstu vai vidēju uzticēšanos valdībai, kas ir zemāk nekā **39%** vidēji OECD dalībvalstīs.

Uzticēšanās dažādām institūcijām 2023

Figure 2. Share of population with high or moderately high trust in different public institutions, other people and media, 2021 and 2023

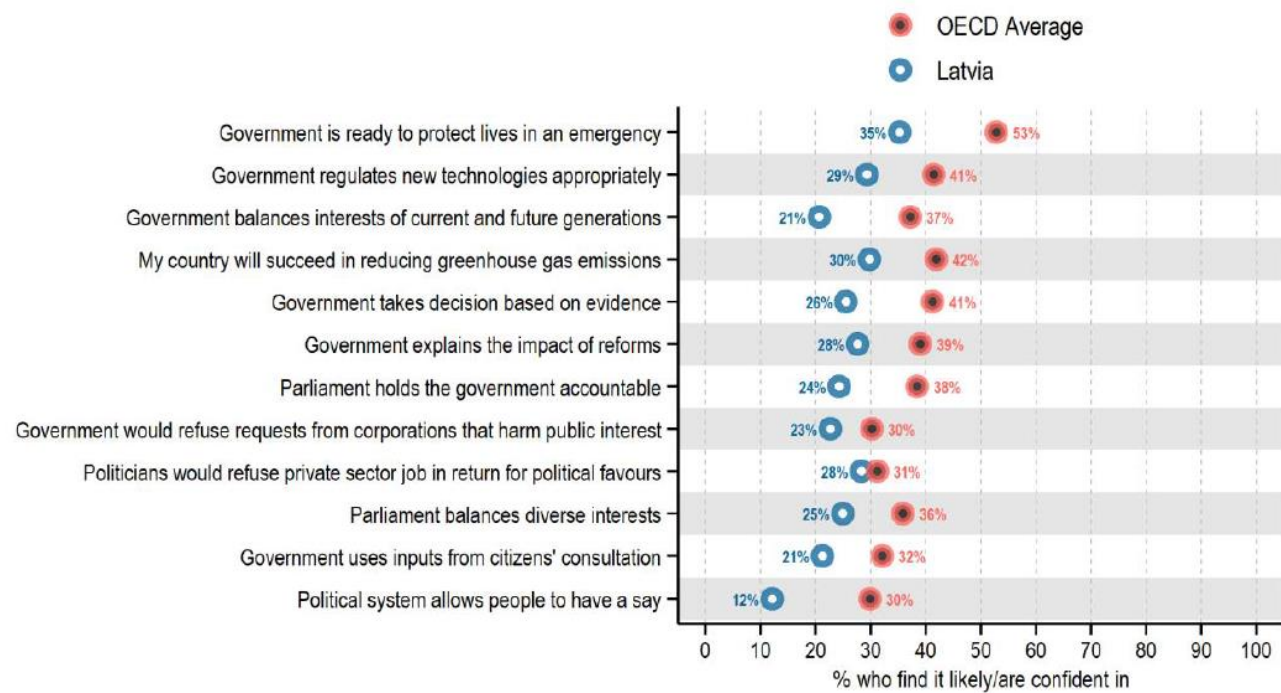

Apmierinātība ar lēmumu pieņemšanas procesiem 2023

Figure 5. Perceptions of decision making on complex policy issues

Share of population who are confident in or find a positive action in the respective situation likely, OECD and Latvia, 2023

Valsts kanceleja

Secinājumi

Pirmkārt, uzticēšanos ietekmē **pilsoniskā apziņa (ticība spējai līdzdarboties, ietekmēt lēmumus)**.

30% OECD un **12%** Latvijas respondentu tic, ka politiskā sistēma ļauj tādiem kā viņi ietekmēt valdības darbu.

Valdībai uzticas trīs reizes vairāk tie, kuri paļaujas savai spējai ietekmēt valdības darbu.

Otrkārt, uzticēšanos ietekmē **sociāli – ekonomiskā situācija**.

Nevienlīdzības un nabadzības mazināšana ir izšķiroša, lai atjaunotu uzticēšanos.

Tikai 35% uzticas valdībai no tiem, kuri izjūt finansiālas grūtības, un **52%** no tiem, kuriem finansiālo grūtību ir mazāk.

Sievietes un jaunieši valdībai uzticas mazāk nekā vīrieši un 50+.

Vidēji OECD **15% nav nekādas ticības valdībai**.

Tie mazāk iet uz vēlēšanām, taču ir aktīvi citos veidos (demonstrācijas, piketi, politisku uzskatu publicēšana).

Valsts kanceleja

«Vissekmīgākās valsts pārvaldes sistēmas nav tās, kurām ir lielākais IKP, bet gan tās, kurām ir uzticēšanās no pilsoņu puses.»

(IREX prezidente *Kristin Lord*
OECD Demokrātijas un Uzticēšanās
forumā 21.-22.10.2024.)

Valsts kanceleja

2. daļa

Dialoga apļi par uzticēšanos: pašvaldību perspektīva

Valsts kanceleja

Dialoga apļu metode

- Dialoga veicināšanas metode balstās uz Somijas inovāciju fonda "*Sitra*" izstrādāto *TimeOut* pieeju
- Somijā plaši praktizēta kopš 2020.gada
- Valsts puses partneris: Finanšu ministrija
- Regularitāte 2x gadā par dažādām tēmām
- plašs partneru loks praktiskai īstenošanai

- dialogu un sarunu kultūras virzītājs - Fonds Atvērtai sabiedrībai DOTS
- ir apmācīti dialogu apļu sarunveži
- Valsts kancelejas pieredze pirmo reizi ar sarunu fiksēšanu un konkrētu sasniedzamo rezultātu, tuvāk Somijas praksei

Valsts kanceleja

Dialoga apļi par uzticēšanos

Mērki:

- noskaidrot Latvijas iedzīvotāju viedokli, pieredzi un atziņas par **uzticēšanos līdzcilvēkiem un publiskajai varai**
- veidot diskusijas starp dažādiem cilvēkiem un grupām
- vairot sabiedrības uzticēšanos, citu viedokļu izprašanu un savstarpējo cieņu

Norises laiks:

2023. gada 6.septembris - 4.oktobris

Īstenotāji:

Valsts kanceleja un biedrība "Latvijas Lauku forums"

Valsts kanceleja

- **26 dialoga apļi**
- **20 dažādas norises vietas**
- **209 dalībnieki:** iedzīvotāji, NVO, uzņēmēji, jaunieši, seniori, pašvaldību pārstāvji
- **35 organizatori:** Valsts kanceleja, biedrība "Latvijas Lauku forums", nevalstiskās organizācijas Latvijas novados, vietējās rīcības grupas, izglītības iestādes, vietējie uzņēmēji, sociālo dienestu darbinieki un pašvaldības iestāžu darbinieki

Valsts kanceleja

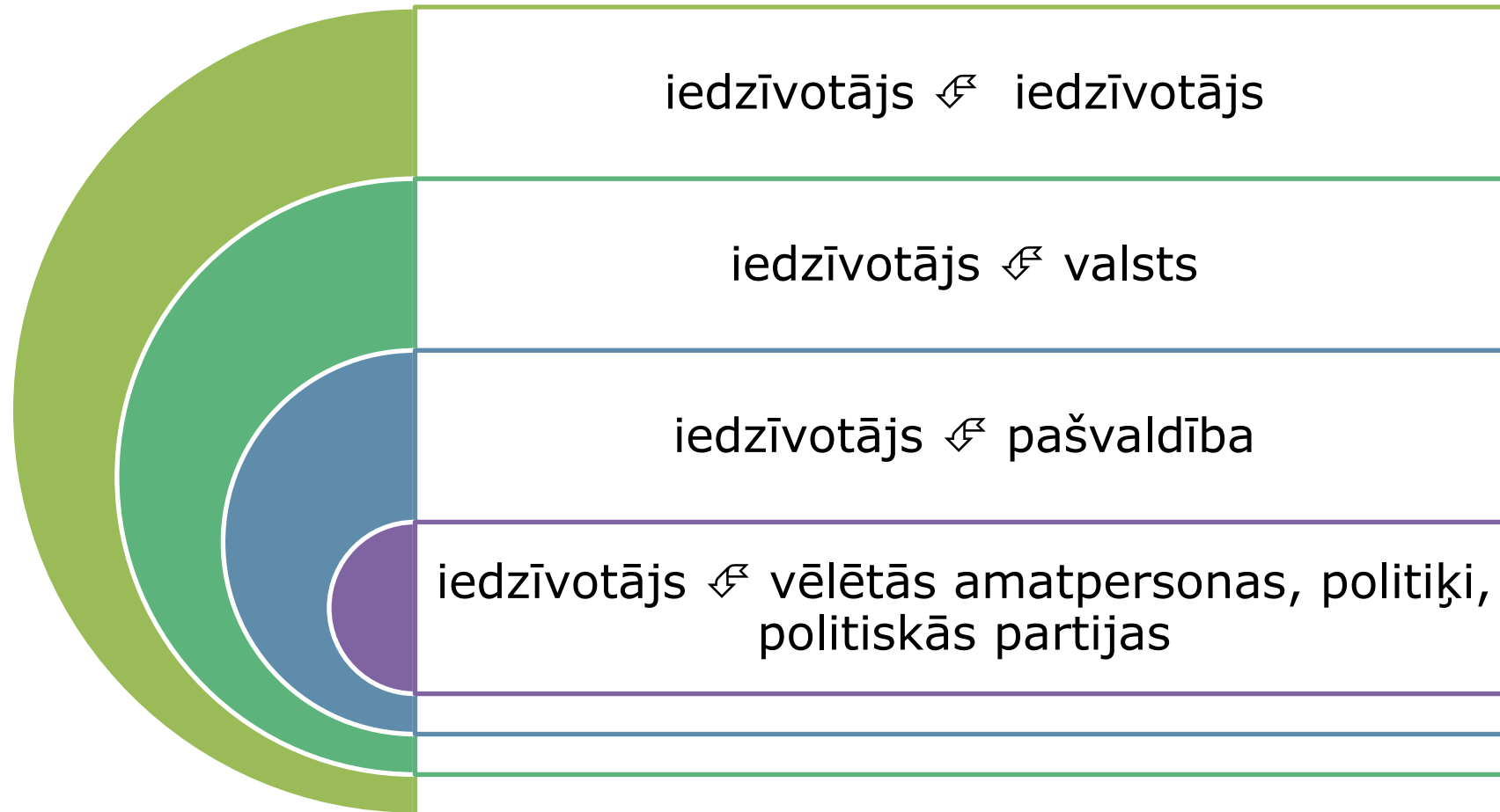
Latvijā īstenoto dialoga apļu pamatnoteikumi

- vienlīdzīgas iespējas dalībniekiem iesaistīties sarunā un izskaidrot savus uzskatus
- cienīt citu dalībnieku un viņa viedokli, nepārtraukt to
- dalīties ar savu pieredzi – pastāstīt par problēmām, notikumiem un situācijām, kas ietekmējušas dalībnieka uzskatu veidošanos
- koncentrēties uz otra uzklaušīšanu un dažādo uzticēšanās aspektu izprašanu
- atsaukties uz citu dalībnieku aktualizētajām tēmām, sasaistīt tās ar savu pieredzi
- runāt vienkāršā valodā, izvairoties no sarežģītiem terminiem

Valsts kanceleja

Katrā dialoga aplī apspriesti četri uzticēšanos līmeņi

Valsts kanceleja

Vulgaris iedzīvotājs neies pie pašvaldības vadītāja, pašvaldības vadītājam ir jāiet pie iedzīvotājiem. [Eleja]

Pašvaldība ir izpildvara, ja mums problēma – mēs griežamies tur, tāpēc lielāka uzticība. Saeima ir tālāk. Pašvaldības atbild par problēmām, kas mums ir tuvākas – skolas, bērnudārzi un noteiktā apkaimē dzīvojošiem. [Čiekurkalns]

Mūsu pašvaldība ir zvērīgi liela. Tas maina darbības ātrumu. Iesniegumi ceļo mēnešiem. Kad un kur iesniegums nonācis - nav saprotams. [Ziemeļi]

Ir patīkami, ka mums ir priekšniece, kas sasauca kopā un pastāsta, kas ir izdarīts, ko plānots darīt un pēc pusgada mēs redzam, ka tas tiešām tiek izdarīts. Tā uzticēšanas veidojas. [Saldus]

Visos līmeņos uzticēšanās aiziet ar vārdu godīgums, vai mēs paši esam godīgi. Visos līmeņos ir negodīgi un izšķērdīgi, jo vairāk par to domā, jo viss rādās melnās krāsās. [Eleja]

Jaunajā novadā - sākumā bija deputātu laiki, pirmo pusgada cilvēki regulāri pieteicās, tagad vairs nepiesakās. Neviens deputāts arī vairs nebrauc uz mūsu mazpilsētu, jo cilvēki vairs nepiesakās. Jo sola, bet nedara. [Ziemeļi]

Meklēt pašam ne katram izdodas, it īpaši ja esi gados. Vajag cilvēku uz vietas. Arī valsts iestādes pakalpojumus var iegūt, ja uz vietas ir kāds, kas palīdz orientēties. [Kolka]

Ar pašvaldību ir sarežģīti strādāt. Ja tu esi lielums, ar kuru jāreķinās, ar tevi reķinās. Bet principā varētu būt sarežģīti tikt galā ar problēmām, ja tev nav atbalsta. [Preiļi]

Jebkādu situāciju mēs varam paskaidrot, kāpēc pieņemts tāds lēmums. Bet tas vienmēr ir jāpaskaidro un tad tā uzticēšanas var uzlaboties. Ja viss tiek noslēpts tādā "mēs par to nerunājam", tad paliek sliktāk. Mūsu pašvaldībai ir šāds niķis. Un līdz ar to zūd uzticība. [Gulbene]

Valsts kanceleja

Uzticēšanās pašvaldībai ir lielāka nekā valsts iestādēm vai politiķiem, tomēr:

Dialoga aplū rezultāti ļauj secināt, ka uzticēšanās pamatā ir vairāki faktori:

- lokālpatriotisms savai teritorijai,
- vietējās pašvaldības pieejamība un sasniedzamība,
- pašvaldības nodrošinātie pakalpojumi cilvēkiem ir būtiski to ikdienas dzīves organizēšanai

Izaicinājumi, kas iedzīvotājiem liek būt piesardzīgiem savās attiecībās ar pašvaldību:

- pieredze pēc administratīvi teritoriālās reformas - attālināšanās, iedzīvotāju vajadzību nesaklausīšana, formālu atbilžu sniegšana un problēmu pēc būtības nerisināšana
- formāla pieeja iedzīvotāju vajadzībām, kurai neseko turpmāka rīcība
- pašvaldības darbības kvalitāte, darbinieku sasniedzamība
- iedzīvotāju līdzdalība un iesaiste lēmumu pieņemšanā

Valsts kanceleja

Ko varam darīt?

- nodrošināt atklātāku pašvaldības darbu
- skaidrus noteikumus, kā sadarboties ar pašvaldību,
- aktīvāku iedzīvotāju informēšanu un uz klausīšanu,
- iesaistīšanu procesos, kas skar viņu vajadzības un viņu teritorijas attīstību

Kopumā uzticēšanos publiskajai varai ietekmē virkne faktoru – no kvalitatīvas, iedzīvotājiem izskaidrotas politikas īstenošanas līdz iespējai iedzīvotājiem par savu problēmu runāt ar publiskās varas pārstāvi klātienē.

Ikvienam cilvēkam ir sava pieredze, gaidas, iespējas un viedoklis par uzticēšanos, un ikviens vēlas būt sadzirdēts gan savās attiecībās ar valsti, gan attiecībās ar līdzcilvēkiem. Atklāta, godīga un uz sadarbību vērsta komunikācija ir ikvienas uzticēšanās pamatā.

Stāsts par Latviju – mūsu valsti un mūsu cilvēkiem

MANA LATVIJA
MANA ATBILDĪBA

Stipras valsts pamatā – aktīva sabiedrības līdzdalība
Atbildība par valsts resursu izmantošanu